

Intervju: Pedi Ešdaun, visoki predstavnik: “Kod donošenja odluke najvažniji je interes građana Mostara”

*Visoki predstavnik u Hercegovini * Neće se 500.000 KM sedmično trošiti na političare nego na građane * Odgovornost stranaka i pojedinaca*

Pred nama je posljednjih 14 sati razgovora s političkim strankama i političkim predstavnicima. Ne mogu reći da postoji išta drugo već “nula” šanse da se postigne konsenzus, mada ćemo posljednim pregovorima probati to postići. No, nisam optimista. Kako god, danas je dan odluke za Mostar i čini mi se da će se ona, neizbježno, temeljiti na potezu visokog predstavnika.

Dosadašnji razgovori sa strankama i političarima u Mostaru bili su korisni jer sam dobio dobru sliku onoga što ljudi u tom gradu žele – kaže u intervjuu za “Dnevni avaz” visoki predstavnik Pedi Ešdaun.

Dva principa

Kada se bude donosila odluka o Mostaru, vodit ću računa o dva principa. Prvo, nastojat ću u odluku ugraditi neke od strahova i briga koje su mi stranke predložile. Drugi, najvažniji princip, jesu interesi građana Mostara.

Jedno istraživanje, urađeno na naučnim principima, pokazalo je da 82,3 odsto građana Mostara, bez obzira na nacionalnost, vjeruje da bi bilo apsolutno pogrešno da jedan narod upravlja sam gradom. Ogromna većina građana slaže se da je od vitalne važnosti da se osigura da ne mogu postojati paralelne institucije i da grad mora biti ujedinjen. To smatra skoro 75 odsto anketiranih. Takva mišljenja moram pažljivo razmotriti.

S visokim predstavnikom razgovarali smo u utorak u vrijeme kada je već bio na putu za Mostar.

Iako nije želio potvrditi, vjerovati je da će Ešdaun već danas donijeti prilično detaljnu odluku o budućem ustroju Mostara. Za njeno provođenje bit će direktno odgovorni prvi ljudi grada, ali i mostarskih općina (u odumiranju).

Dnevni avaz: Šta će sadržavati odluka o Mostaru?

Paddy Ashdown: Dopustite mi da, najprije, kažem da do kraja mjeseca mora biti donesena odluka. Ako bi smo sada propustili ovu priliku, morali bismo čekati još tri ili četiri godine, što bi bilo neprihvatljivo. Istovremeno, takvo bi se nešto negativno odrazilo na BiH u cjelini i njena nastojanja da se uključi u EU.

Što se tiče odluke, poznato je da, nažalost, nema povjerenja među Bošnjacima i Hrvatima. Zato se sve mora zasnivati na jasnim principima.

Također, mora postojati jedinstvena administracija.

Nijedan narod neće imati apsolutnu vlast u gradu. Nastojat će se osigurati fer uspostavljen princip podjele vlasti. On će biti postignut kroz poštivanje izbornog sistema koji važi za cijelu BiH. Jasno je da on ne predstavlja čistu demokratiju, niti je BiH još spremna za to. Zato će se osigurati princip pozitivne diskriminacije, po uzoru na državni nivo. Takav princip važi za Hrvate na nivou BiH, pa zašto ne bi važio za druge koji su, možda, manjina u Mostaru.

Uz to, postojat će i drugi mehanizmi zaštite. Moguće je da se neke odluke u Gradskom vijeću donose većim brojem glasova od natpolovičnog.

Najvažnije mi je da se stvori decentralizirani sistem koji će služiti građanima, a ne političarima. Dakle, da razjasnimo još jednu stvar: pojavile su se glasine da ću ja objaviti odluku koja će dovesti do toga da svi uposleni u općinskim administracijama već sutradan izgube posao. To se neće desiti. Postojat će period tranzicije i mnogi od onih koji danas rade u općinskim administracijama ostat će na svojim radnim mjestima.

“Revoluciju” poput ove svojevremeno sam predvodio u Velikoj Britaniji i ona je danas obrazac za najmoderniji komunalni sistem u Evropi.

Novac, 500.000 KM sedmično, međutim, trošit će se na građane, a ne na političare.

Dnevni avaz: Jedno od krupnih pitanja tiče se i broja vijećnika u Gradskom vijeću Mostara iz reda jednog naroda?

Paddy Ashdown: Ti detalji se razmatraju i želim da to ostane otvoreno do danas. No, kvota o tome da jedan narod može imati manje od 50 odsto mjesta u parlamentu je jedan od mehanizama zaštite koji će biti poštivan.

Bez supervizora

Dnevni avaz: Kako će se provoditi odluka o Mostaru?

Paddy Ashdown: Neće se imenovati nikakav supervizor po uzoru na Brčko ili Žepče. Glavni ljudi koji će provoditi odluku bit će gradonačelnik i njegov zamjenik, te načelnici općina. Pratit ću njihov rad i nastojati da oni provode, a ne opstruiraju odluku. Uređenje Mostara bit će obaveza provođenja Dejtona, i oni koji je budu opstruirali, smatrat će se opstrukcionista Dejtona, za šta postoje sasvim jasne posljedice. Dakle, jasno je da postoji pojedinačna, ali i odgovornost stranaka uključenih u ovaj proces. Ne želim detaljisati, ali znam da su svi dobili sasvim jasnu poruku u vezi s tim.

Također, postoje i druge posljedice za neprovedbu odluke. Svjetska banka je rekla da neće uložiti novac u Mostar ako tamo bude haotično stanje. Slična je poruka EU i USAID-a, a možete pretpostaviti šta misle pojedinačni investitori i biznismeni. Nemojte zaboraviti da uskoro slijedi Investicijska konferencija u Mostaru i ne treba sumnjati da investitori neće ulagati nigdje gdje je haos.

Danas postaje jasno i da "Elektroprivreda" Mostar, koja je mnogo davala u budžet ovog grada, više neće moći to raditi. Od 1. aprila EP Mostar neće moći puniti mostarski budžet ako tamo i dalje bude haotično stanje. Svjetska banka spremna je prihvatiti produženje te obaveze, ako se stanje u ovom gradu popravi.

Dnevni avaz: Hoće li međunarodna zajednica formalno pomoći provedbu odluke o Mostaru?

Paddy Ashdown: Sve stranke u ovom gradu izrazile su želju da postoji izvjesna vrsta tehničke pomoći implementaciji odluke. Naglašavam da će implementatori biti čelnici Mostara i njegovih općina, a mi ćemo pomoći da se tehnički osigura provođenje. Detalje ćemo objaviti već danas, ali mogu reći da će moj zamjenik Verner Vnendt nadzirati cijeli ovaj proces. Odgovornost za njegovo provođenje je na čelnicima Mostara, koje ću smatrati odgovornim.

Nema opstrukcija

Dnevni avaz: Kakvim ocjenjujete doasadašnje ponašanje stranaka u ovom procesu?

Paddy Ashdown: Riječ je o vrlo krupnom problemu. On se nije rješavao u proteklih deset godina i nije ga jednostavno riješiti. Jasno mi je zašto je to tako.

Sve stranke pokazale su spremnost da se stanje promijeni, iskazale svoje brige i strahove i ja to poštujem. Do sada nije bilo opstruiranja procesa dogovora, svaka je strana i stranka vodila računa o interesima svoje grupe, ali je za mene najvažnije šta Mostarci misle, a ne ova ili ona grupa.

Dnevni avaz: Nedavno ste izjavili da ćete odgovornim za stanje u Mostaru smatrati čelnike stranaka na državnom nivou.

Paddy Ashdown: Stranke moraju osigurati da se njihove odluke provode na terenu i poštuju u lokalnim ograncima. Do sada se nisam susretao s opstrukcijama u ovom procesu. Ako ih bude, a ne očekujem ih, onda će se razmatrati ne samo pojedinačna, već i stranačka odgovornost. No, nadam se da opstrukcija neće biti.

Građanima Mostara moram reći da nema sistema koji se ne može uništiti. Mostaru želim dati priliku, ali im ne mogu dati budućnost. To je u moći političara, a samo ih građani Mostara mogu spriječiti da unište tu priliku.

Stadion u nadležnost Grada

Paddy Ashdown: Stadion, bazen, odlagalište smeća... neke su od ustanova za koje su se sve

stranke složile da trebaju biti predane na staranje gradskoj administraciji. U ovom trenutku nismo u stanju odrediti

tehničke detalje na kojima će se zasnivati uprava nad ovim objektima, pa je moguće da to ja budem uradio.

Razmišljam da se osnuje neki proces koji će činiti domaći ljudi predvođeni strancima kako bi se definirao najbolji i najlakši model da se ovi objekti predaju gradu i služe svim građanima Mostara, a ne samo jednoj grupi.

Poruka biskupu Periću

Paddy Ashdown: Postoji široko rasprostranjeno nerazumijevanje i ono se posebno odražava u pismu biskupa Perića.

Po Dejtonu, samo su Mostar i Sarajevo poimenično spomenuti. Status Sarajeva u Dejtonu je poznat – on je podijeljen grad, svidjelo se to nekome ili ne. Mostar je ostao kao neriješeno pitanje i ono se mora riješiti. Moja je obaveza, po Dejtonu, da se to pitanje riješi. Drugih obaveza poput ove nemam. Naprosto, Dejton ih nije predvidio.